

12/11/2018

Les pesqueres artesanals cogestionades afavoreixen millores socials i ecològiques

Investigadors de l'ICTA-UAB publiquen un estudi on s'afirma que el model de cogestió de les petites agrupacions de pescadors juntament amb el govern contribueix a una major abundància i hàbitats de les espècies, a més d'oferir beneficis socials i econòmics com l'increment de participació social, un major compliment de les normes i un augment dels ingressos de la pesca.

La cogestió de les pesqueres artesanals per part dels propis pescadors i el govern ofereix majors beneficis ecològics i socials que el model de gestió centralitzat per part dels governs. Així es posa de manifest en un estudi realitzat per investigadors de l'ICTA-UAB en què posen de manifest els avantatges d'aquest model de gestió però assenyalen possibles aspectes de millora.

Les pesqueres artesanals són una font d'ingressos i subsistència per a moltes poblacions costaneres, però s'enfronten a amenaces cada vegada més grans com la sobrepesca, la competència per part de la pesca industrial, la contaminació de l'aigua i la destrucció d'hàbitats. Per fer front a aquestes amenaces, la cogestió d'aquest tipus de pesqueres està guanyant cada vegada més suports com una alternativa a la gestió centralitzada, en la qual els governs gestionen els recursos naturals de forma

col·laborativa amb els usuaris locals i altres actors interessats, com investigadors i ONGs.

L'estudi, publicat a la revista *Global Environmental Change*, destaca que quan les comunitats de pescadors de petita escala participen en la presa de decisions, millora l'abundància i l'hàbitat de les espècies, així com les captures de peixos, la participació dels actors i la capacitat d'adaptació de la pesquera, afavorint la posada en marxa de processos d'aprenentatge social. "Les pesqueres artesanals no tenen el mateix pes que les industrials a nivell de dades econòmiques globals però el valor real econòmic per a les famílies és immens", indica Laia d'Armengol, investigadora de l'ICTA-UAB qui destaca que "el model de gestió de les pesqueres industrials no és aplicable a les artesanals perquè les dinàmiques són diferents".

L'estudi va realitzar una revisió sistemàtica de literatura científica en què s'avalua quins resultats obtenen les pesqueres artesanals cogestionades i s'analitza quines variables afecten a aquests resultats. Per a això, es va adaptar el marc d'anàlisi dels sistemes social-ecològics d'E. Ostrom amb variables específiques de les pesqueres artesanals i de la gestió adaptativa, per tal d'entendre de quina manera el context i les característiques de cada pesqueria influeixen en els 91 casos de cogestió analitzats.

Segons els resultats, les pesqueres cogestionades solen ser costaneres, multi-espècies i sense drets de propietat, que són definits i aclarits amb el procés de cogestió. La presència d'un marc legal i institucional, així com d'un context de descentralització dels recursos naturals, faciliten l'emergència de la cogestió. La majoria de les iniciatives de cogestió són molt recents, amb menys de 10 anys d'antiguitat, i compten amb una organització que lidera i facilita el procés. En la majoria dels casos, govern i usuaris tenen el mateix poder de decisió o els usuaris estan més empoderats i la meitat inclouen organitzacions addicionals. La majoria d'iniciatives analitzades han adoptat una o més característiques de gestió adaptativa.

La cogestió té majoritàriament resultats positius en l'àmbit social i ecològic. El 76% dels casos revisats indiquen resultats positius, mentre que el 17% indiquen resultats mixtos i el 7% resultats negatius. En l'àmbit ecològic, la cogestió contribueix a una major abundància i hàbitats de les espècies. A nivell social, la cogestió contribueix a una major participació social, congruència entre normes de gestió i condicions locals, i compliment de les normes, i indueix a processos d'aprenentatge social. La cogestió també té impacte econòmic ja que augmenta les captures i els ingressos de la pesca. Finalment, augmenta la capacitat adaptativa de la pesquera, és a dir, que la pesquera està més preparada per suportar imprevistos i canvis socials i ecològics.

La característica més important que afavoreix l'èxit de les iniciatives de cogestió és la diversitat social, és a dir, involucrar una diversitat d'actors que representi a tots els interessos existents. Així mateix, involucrar actors amb diferents nivells socioeconòmics afavoreix que millori el compliment de les normes. La presència de pesca industrial s'associa amb impactes negatius sobre les espècies i una menor cooperació entre actors. Per contra, quan hi ha presència de pesca artesanal, la legitimitat de les normes augmenta. Quan hi ha presència de pesca il·legal, la cogestió millora la condició ecològica de la pesquera. Finalment, un enfocament de

gestió adaptativa augmenta la capacitat adaptativa de la pesquera, impedeix que els conflictes creixin i prevé que emergeixin nous conflictes.

Els resultats indiquen que cal promoure iniciatives de cogestió que fomentin la diversitat social, amb organitzacions participants que representin diferents interessos i nivells socioeconòmics, i que s'adoptin pràctiques de gestió adaptativa, com la integració de diferents sistemes de coneixement, flexibilitat institucional que permeti respostes ràpides a senyals de canvi ambiental o pràctiques experimentals i innovadores. Si els pescadors industrials participen en la pesquera, haurien involucrar-se en la presa de decisions de la cogestió amb la finalitat d'assegurar la seva actuació dins el mateix marc normatiu que els pescadors artesanals. Els casos d'estudi revisats rarament investiguen l'impacte que la cogestió té sobre els conflictes socials, nous o existents, les desigualtats de poder i l'equitat. No obstant això, els estudis que sí que examinen aquestes qüestions suggereixen que els conflictes i les desigualtats de poder es redueixen només quan la cogestió reemplaça a un esquema previ de gestió governamental centralitzada i no quan reemplaça esquemes de gestió comunitària. Segons els investigadors, és prioritari que els nous casos d'estudi sobre pesqueries artesanals analitzin l'impacte de la cogestió sobre els conflictes, poder i equitat, i investiguin l'efecte que té reemplaçar esquemes de gestió centralitzats o comunitaris.

Laia D'Armengol

Institut de Ciència i Tecnologia ambientals (ICTA)

Universitat Autònoma de Barcelona

laia.darmengol@uab.cat

Referències

[View low-bandwidth version](#)